

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7CdoR/3/2023
Identifikačné číslo spisu:	2120205786
Dátum vydania rozhodnutia:	28.02.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:2120205786.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletého V. S., nar. XX. C. XXXX, bývajúceho v J. nad J., Y. XX, v konaní zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Partizánske, pracovisko Bánovce nad Bebravou, dieťa rodičov: matky B. S., nar. XX. K. XXXX, bývajúcej v J. nad J., Y. XX a otca E. S., nar. XX. D. XXXX, bývajúceho v P., Vl. Q. 4, zastúpeného JUDr. Pavlom Torňošom, advokátom so sídlom v Bratislave, Tomášikova 50/D, o návrhu otca maloletého dieťaťa na zmenu zverenia a úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu, vedenej na Okresnom súde Bánovce nad Bebravou pod sp. zn. 4P/22/2020, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 12. októbra 2022 sp. zn. 5CoP/48/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bánovce nad Bebravou (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 23. marca 2022 č. k. 4P/22/2020-550 výrokom I. návrh otca na zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov zamietol. Výrokom II. rozhodol, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletým každý párny kalendárny týždeň v čase od piatku od 15.00 hod. do utorka nasledujúceho nepárneho kalendárneho týždňa do 07.30 hod.. Výrokom III. uložil matke povinnosť maloletého na stretnutie s otcom riadne pripraviť a maloletého v určenom čase otcovi odovzdať, a to v mieste bydliska matky maloletého, alternatívne, ak sa maloleté dieťa v čase odovzdania jedným rodičom a prevzatia druhým rodičom bude nachádzať v školskom zariadení, tak odovzdanie a prevzatie dieťaťa bude realizované v tomto školskom zariadení. Výrokom IV. otcovi s účinnosťou od 23. marca 2022 zvýšil vyživovaciu povinnosť voči maloletému z doterajších 130 € mesačne na sumu 230 € mesačne. Výrokom V. sa zmenil rozsudok Okresného súdu Trnava č. k. 26P/20/2015-30 z 9. júna 2015 v časti určenia výšky vyživovacej povinnosti otca k maloletému a v časti úpravy stretávania sa otca s maloletým. Výrokom VI. uložil otcovi a matke výchovné opatrenie, a to povinnosť podrobiť sa odbornému poradenstvu, ktorého cieľom bude poskytnutie odbornej pomoci, podpory a poradenstva obom rodičom maloletého s

cieľom zlepšenia ich vzájomnej komunikácie, s cieľom lepšie porozumieť svojmu prežívaniu a vývinovým potrebám maloletého. Sociálne poradenstvo bude realizované v Centre pre deti a rodiny Trenčín, pracovisko Bánovce nad Bebravou, Textilná 4, po dobu šesť mesiacov v počte štyridsaťosem hodín, odo dňa právoplatnosti rozhodnutia súdu. Výrokom VII. v prevyšujúcej časti zostalo predchádzajúce rozhodnutie nezmenené. Výrokom VIII. štátu sa voči matke a otcovi maloletého priznal nárok na náhradu trov konania štátu. Výrokom IX. ustálil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

1.1. Právne prvostupňový súd vychádzal z ustanovení § 24 ods. 2, 4, § 25 ods. 1, 2, § 26, § 36 ods. 1, § 62 ods. 1 až 5, § 78 ods. 1 až 3 a § 75 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZR“). Z vykonaného dokazovania - s dôrazom na závery posudku znalkyne z odboru psychológie - dospel k záveru, že pre tento čas neboli naplnené všetky zákonné podmienky preto, aby bolo maloleté dieťa zverené do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, preto návrh otca na zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti zamietol. Zároveň rodičom uložil povinnosť zúčastniť sa odborného poradenstva, ktorého účelom bude predovšetkým zlepšenie ich vzájomnej komunikácie, ako aj zlepšenie každého rodiča osobitne v rodičovských zručnostiach (znalkyňa možnosť striedavej osobnej starostlivosti podmienila absolvovaním kurzu rodičovskej terapie, pozn.). Zároveň súd upravil stretávanie otca s maloletým v súlade s návrhom matky a zvýšil výživné, pretože od poslednej úpravy nastala taká zmena pomerov, ktorá odôvodňuje zmenu výšky vyživovacej povinnosti otca k maloletému.

1.2. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 52 CMP, kedy žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak. Nakoľko počas konania vznikli štátu trovy, a to v súvislosti s vykonaným výsluchom znalkyne, ktorá si za účasť na pojednávaní uplatnila odmenu, ktorú nebolo možné pokryť z preddavkov poskytnutých rodičmi maloletého (preddavky boli spotrebované na vyplatenie znalečného za spracovanie znaleckého posudku), súd na náhradu týchto trov rovným dielom zaviazal oboch rodičov maloletého.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie otca rozsudkom z 12. októbra 2022 sp. zn. 5CoP/48/2022 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Preskúmal rozhodnutie súdu prvej inštancie bez toho, aby bol viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania podľa § 65 a 66 CMP prihladnuc na prípadné vady konania podľa § 67 CMP a po jeho preskúmaní bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP dospel k záveru, že toto je potrebné podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne potvrdiť. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými i právnymi závermi prvostupňového súdu a v celom rozsahu na ne poukázal v zmysle § 387 ods. 2 CSP.

2.1. Poukázal tiež na ustanovenia § 24 ods. 2, § 36 ods. 1, § 37 ods. 2 písm. d/ ZR, čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa, čl. 32 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd, stanovisko Výboru pre práva dieťaťa Rady vlády pre ľudské práva zo 14.10.2014 (stanovisko ku striedavej starostlivosti o deti) a uviedol, že v tejto veci súd prvej inštancie vyššie uvedené kritériá splnil, pretože odôvodnenie svojho rozhodnutia založil na uprednostnení najlepšieho záujmu maloletého, podloženého závermi znaleckého posudku č. XX/XXXX vypracovaného znalkyňou PhDr. C. Y..

2.2. Podľa názoru odvolacieho súdu dôvodom zamietnutia návrhu otca na zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov nebol sám o sebe odmietavý postoj matky maloletého so striedavou osobnou starostlivosťou, ani samotná nevhodná komunikácia medzi rodičmi, čo namietal otec maloletého, ale kumulácia viacerých faktorov. Predovšetkým to bola skutočnosť, že striedavá osobná starostlivosť o maloletého aktuálne nie je najvhodnejší spôsob výchovy a nie je v najlepšom záujme maloletého. Vzhľadom na zdravý psychický a fyzický vývin maloletého je nevyhnutné, aby bol naďalej v osobnej starostlivosti matky, nakoľko maloletý pociťuje nadmerný tlak na svoje rozhodovanie v rodinných situáciách a v dôsledku rodičovských disharmónií, nezhôd a rozdielných výchovných prostredí rodičov je negatívne ovplyvňovaná psychika maloletého, kedy aktuálna situácia v rodine môže viesť k ďalšej destabilizácii psychiky maloletého. Prvostupňový súd rozhodol v zmysle prvoradého hľadiska, a to najlepšieho záujmu maloletého a v neposlednom rade zohľadnil závery zo znaleckého posudku č. XX/XXXX, z ktorých vyplynulo, že vzťah maloletého k obidvom rodičom je pozitívny, v osobnej rovine má maloletý intenzívny a určujúci vzťah k matke, ku ktorej má väčšiu blízkosť. Síce bol u rodičov maloletého zistený pozitívny výchovný potenciál, ale na druhej strane sú obaja rodičia

osobnostne a rodičovsky nezrelí, menej pripravení na plnenie aktuálnych životných a výchovných úloh, ďalej boli znalkyňou zistené u rodičov maloletého aj výchovné riziká, a to náznaky porúch osobnosti a známky adaptačných porúch, s ktorými sa musia rodičia vyrovnat' a v rámci výchovy maloletého je potrebné tieto riziká minimalizovať.

2.3. Pokiaľ otec maloletého v odvolaní namietal, že sa osvedčila skúšobná striedavá osobná starostlivosť o maloletého odvolací súd s uvedeným nesúhlasil, nakoľko sa znaleckým dokazovaním preukázalo, že skúšobná striedavá osobná starostlivosť nie je aktuálne pre maloletého vyhovujúca s poukazom na jeho psychický stav, prežívanie a vnútorný nepokoj. Otec maloletého v odvolaní poukázal na vyjadrenia znalkyne, ktoré podľa neho odôvodňujú zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti, pričom tieto sú zo znaleckého posudku vytrhnuté z kontextu, prispôbené argumentácii otca, kedy v záveroch znaleckého posudku znalkyňa jasne konštatovala, že je potrebné aktuálne zachovať aktuálny stav, kedy je maloletý v osobnej starostlivosti matky.

2.4. Odvolací súd konštatoval, že nie je spochybnená spôsobilosť otca po fyzickej a psychickej stránke vykonávať svoje rodičovské práva a povinnosti k maloletému aj prostredníctvom striedavej osobnej starostlivosti, ku ktorej môže dôjsť, ak budú splnené podmienky, na ktoré poukázala znalkyňa i prvostupňovým súdom uložené výchovné opatrenie. Rodičia maloletého si musia byť vedomí skutočnosti, že uložené výchovné opatrenie spočívajúce v povinnosti podrobiť sa odbornému psychologickému poradenstvu má viesť k zlepšeniu schopnosti rodičov navzájom komunikovať medzi sebou a o výchove maloletého, akceptovať druhého rodiča vo výchove maloletého, napomôcť pri budovaní citovej väzby a pri prehlbovaní vzťahu rodičov s maloletým. V neposlednom rade považoval odvolací súd za nesporné, že zlá či priamo konfliktná komunikácia medzi rodičmi môže mať negatívny vplyv na osobnostný rozvoj maloletého.

2.5. Pokiaľ otec maloletého v odvolaní namietal, že úprava styku s maloletým je obmedzujúca a zužujúca v porovnaní s predchádzajúcou úpravou, kedy sa rodičia dohodli na skúšobnej striedavej osobnej starostlivosti, odvolací súd už uviedol, že striedavá osobná starostlivosť aktuálne nie je vhodná pre maloletého vzhľadom na jeho psychiku a negatívne vplyvy z rozdielneho výchovného prostredia rodičov, kedy maloletý potrebuje stabilné zázemie a výchovné prostredie, pevný režim, pocit istoty a bezpečia, preto rozhodol o úprave styku otca s maloletým v takom rozsahu, ktorý v dostačujúcej a najväčšej miere prispieva k vytváraniu a udržiavaniu rodičovského vzťahu, upevňovaniu citového puta maloletého k otcovi.

2.6. Pokiaľ otec maloletého namietal neupravenie styku s maloletým aj počas prázdnin a sviatkov, odvolací súd konštatoval, že súd upravil styk počas školských dní a aj mimo školských dní, kedy je síce styk otca s maloletým upravený len všeobecne, ale vzťahuje sa aj na prázdniny a sviatky v zmysle určeného intervalu. Nakoľko matka nebráni otcovi v stretávaní sa s maloletým, rodičia maloletého realizovali skúšobnú striedavú osobnú starostlivosť, maloletý sa stretával s otcom na základe súhlasu matky aj nad rámec súdom určený styk otca s maloletým, je nepochybné, že rodičia maloletého budú schopní aj naďalej nájsť kompromis a dohodnúť si styk otca s maloletým aj nad rámec napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie.

2.7. V súvislosti s úpravou výživného súd prvej inštancie správne v zmysle príslušných ustanovení Zákona o rodine posúdil a dospel k záveru, že nastala taká zmena pomerov na strane maloletého ako aj na strane oboch rodičov maloletého, ktorá odôvodňuje zvýšenie vyživovacej povinnosti otca na maloletého zo sumy 130 € mesačne na sumu 230 € mesačne. Súd pri rozhodovaní zobral do úvahy jednak možnosti, schopnosti a majetkové pomery obidvoch rodičov, ako i vek maloletého a s tým spojené jeho opodstatnené potreby. Náklady maloletého oproti predchádzajúcej úprave výživného vzrástli, pričom doposiaľ určené výživné už nepokrývalo výdavky maloletého na jeho výživu a matka nemôže znášať väčšiu časť nákladov na maloletého, vzhľadom na výkon jej osobnej starostlivosti o maloletého. Od posledného určenia výživného uplynulo 7 rokov, v súčasnosti má maloletý 8 rokov (v čase predchádzajúceho rozhodovania súdom prvej inštancie mal 1 rok) a navštevuje druhý ročník základnej školy. V posudzovanej veci s prihliadnutím na výšku priemerného mesačného čistého príjmu otca maloletého vo výške 1.500 €, bez ďalšej vyživovacej povinnosti otca, zvýšenie výživného zo sumy 130 € mesačne na sumu 230 € mesačne, s prihliadnutím na rozhodujúce skutočnosti na strane maloletého, otca a matky maloletého, jednoznačne nevybočovalo. Z uvedeného dôvodu námietka otca maloletého týkajúca sa zvýšeného výživného nebola opodstatnená.

2.8. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 52 CMP tak, že žiaden z

účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal otec (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP. Po opise priebehu konania pred nižšími súdmi s dôrazom na obsah odvolania a na dôvody uvedené odvolacím súdom dovolateľ navrhol, aby dovolací súd obe rozhodnutia nižších súdov zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie a žiadal priznať trovy dovolacieho konania. V podstatnom namietal nedostatok dôvodov a arbitrárnosť odvolacieho rozhodnutia. Vyčítal prvostupňovému súdu, že (i) na základe znaleckého usmernenia nariadil výchovné opatrenie až v konečnom rozhodnutí a nie skôr, hoci ho o to prostredníctvom kolízneho opatrovníka žiadal a (ii) sa nevyjadril k rozhodnutiu českého ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 1554/14 (nevhodná komunikácia rodičov a vylúčenie striedavej starostlivosti).

4. Matka ani kolízny opatrovník sa k dovolaniu nevyjadrili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu (účastník konania), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. Na konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa s účinnosťou od 1. júla 2016 vzťahuje CMP. V zmysle § 2 ods. 1 CMP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP neustanovuje inak, dovolací súd ďalej aplikoval CSP na konanie o dovolaní otca.

7. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

9. Z hľadiska obsahového (§ 124 ods. 1 CSP) dovolateľ v dovolaní namietal nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu, jeho nedostatočné odôvodnenie a arbitrárnosť. Vyčítal prvostupňovému súdu, že (i) na základe znaleckého usmernenia nariadil výchovné opatrenie až v konečnom rozhodnutí a nie skôr, hoci ho o to prostredníctvom kolízneho opatrovníka žiadal a (ii) sa nevyjadril k rozhodnutiu českého ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 1554/14 v súvislosti s interakciou nevhodnej komunikácie rodičov a vylúčenia striedavej starostlivosti (bod 3).

10. K námietkam otca týkajúcim sa nedostatkov odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu treba uviesť, že právo na istú kvalitu súdneho konania, ktorého súčasťou je aj právo

strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový (skutočný) stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné ani prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať aj v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom rámci, ktorý predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne T. c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Inak povedané, judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument účastníka konania, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

11. Vo svetle uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu napadnutý dovolaním otca spĺňa kritériá pre odôvodnenie rozhodnutia v zmysle § 220 ods. 2 CSP, preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojvoľný). Odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1, 2 CSP. Z odôvodnení rozhodnutí obidvoch súdov nižších stupňov, chápaných v ich organickej jednotke ako celok (I. ÚS 259/2018) je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil súd prvej inštancie, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnemu posúdeniu. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd prijaté rozhodnutie náležite vysvetlil. Odôvodnenie jeho rozsudku zodpovedá aj základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia, vyplýva z neho vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Odvolací súd sa primerane dostatočným spôsobom vysporiadal s relevantnými odvolacími námietkami otca dieťaťa. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné. Závery, ku ktorým odvolací súd dospel sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Dovolací súd pripomína, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Dovolateľ v dovolaní neuvádza relevantné skutočnosti, ktoré by neboli zistené a vyhodnotené v základnom konaní.

12. Dovolateľ najskôr namietal, že prvostupňový súd na základe znaleckého usmernenia nariadil pre rodičov výchovné opatrenie až v konečnom rozhodnutí a nie skôr, hoci ho o to prostredníctvom kolízneho opatrovníka žiadal [bod 3(i)].

12.1. Dovolací súd zdôrazňuje, že jedným zo základných atribútov rozhodovania v ktoromkoľvek štádiu

súdneho konania (sporového aj nespоровého) je, že pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia (§ 217 ods. 1 prvá veta CSP). Ku dňu vyhlásenia rozsudku teda musí byť ustálený jeho skutkový aj právny základ, existujúci v danom čase. Prípadné zmeny tohto stavu, ktoré ešte nenastali, nemôžu spätne (napr. v dovolacom konaní) meniť pohľad na správnosť rozsudku v čase jeho vyhlásenia. Výnimkou nie je ani rozhodnutie súdu o výkone rodičovských práv a povinností, pri ktorom však hmotnoprávna úprava umožňuje zmenu rozsudku v prípade podstatnej zmeny okolností, z ktorých pôvodné rozhodnutie vychádzalo. Dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového/skutočného stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom súde nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania a ani nemožno vychádzať zo stavu nepoznaného/nezisteného v čase súdneho rozhodovania.

12.2. Z obsahu súdneho spisu dovolací súd inter alia zistil, že súdom ustanovená znalkyňa v znaleckom posudku pripustila do budúcnosti možnosť striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov za predpokladu, že obidvaja rodičia absolvujú intenzívny, dlhodobý kurz rodičovskej terapie a poradenstva s presne vymedzenými cieľmi. Predmetný posudok bol prvostupňovému súdu doručený 19. augusta 2021. Otec sa 12. októbra 2021 vyjadril, že je ochotný kurz absolvovať a v mailovej komunikácii s kolíznym opatrovníkom (24. novembra 2021) sa dopytoval, či predmetná rodinná terapia bola prediskutovaná so zákonným sudcom, resp. aký bude ďalší procesný postup súdu, pretože by mali byť vopred stanovené pravidlá tejto terapie, aby jej uskutočnenie bolo v súlade so znaleckým posudkom a procesnými úkonmi súdu v rámci konania vo veci samej. Kolízny opatrovník rovnako komunikoval s oboma rodičmi a bol im zaslaný zoznam terapeutov, ktorí vykonávajú uvedený typ rodinnej terapie. Na pojednávaní konanom dňa 21. februára 2022 zákonná sudkyňa na začiatku pojednávania u oboch rodičov zisťovala, či začali s absolvovaním kurzu rodičovskej terapie, obaja uviedli, že nie. Podľa prítomnej znalkyne obvyklá dĺžka terapie trvá asi pol roka. V závere pojednávania právny zástupca otca uviedol, že „otec súdu doručí listiny, z ktorých bude vyplývať ohľadom možnosti realizovania rodičovskej terapie“ (zrejme ... vyplývať možnosť ..., pozn.). Na pojednávaní konanom dňa 23. marca 2022 právny zástupca otca na začiatku uviedol, že otec s matkou sa dohodli na návšteve poradne a už absolvovali prvé stretnutie a na základe výsledkov sa dohodnú ako ďalej. V závere súd zisťoval, či sú otec a matka ochotní uzatvoriť rodičovskú dohodu s konštatovaním, že k dohode nedošlo a následne bol vyhlásený rozsudok, ktorého súčasťou bol aj výrok o uložení výchovného opatrenia pre rodičov (č. l. 335, 381, 398, 401, 401a/ a b/, 414 a 543 súdneho spisu).

12.3. Aj keď v kontexte rozhodovania súdu o návrhu otca na zverenie maloletého do striedavej starostlivosti (v spojení so závermi znaleckého posudku, pozn.) má uvedená námietka (bod 12) isté ratio v tom smere, že pokiaľ by k času meritórneho rozhodovania súdu boli výsledky rodičmi absolvovaného kurzu rodičovskej terapie známe, mohli by byť prípadne významné pre rozhodovanie o tomto návrhu otca, namietaná okolnosť celkom zjavne nedosahovala intenzitu porušenia práva na spravodlivý proces, a to predovšetkým na základe časového sledu udalostí (bod 12.2.) a subsidiárnej úlohy súdu (dohoda rodičov predchádza súdnemu rozhodovaniu). Podľa vyjadrenia znalkyne sa malo jednať o dlhodobé trvanie kurzu rodinnej terapie v rozsahu piatich až šiestich mesiacov. V neposlednom rade nosné dôvody, pre ktoré bol pre tento čas zamietnutý návrh otca na zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov podľa názoru odvolacieho súdu nespočívali ani tak v nevhodnej komunikácii medzi rodičmi, ale z dôvodu negatívneho psychického rozpoloženia maloletého, na ktorého vplývajú nežiaduce výchovné riziká zo strany rodičov, teda pri rozhodovaní zoberal do úvahy najprv najlepší záujem maloletého. Na strane druhej po úspešnom absolvovaní kurzu rodinnej terapie nič nebráni otcovi, aby - pokiaľ sa rodičia sami nedohodnú - (znova) nepožiadali súd o zmenu zverenia maloletého (pozri bod 15).

13. Pokiaľ dovolateľ namietal, že sa nižšie súdy nevyjadrili k rozhodnutiu českého ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 1554/14 v súvislosti s interakciou nevhodnej komunikácie rodičov a možnosťou vylúčenia striedavej starostlivosti (bod 3 a 9) tak predmetné rozhodnutie jednak nepredstavuje ustálenú prax odvolacieho súdu a jednak nosné dôvody napadnutého odvolacieho rozhodnutia, pre ktoré bol v

konečnom dôsledku pre tento čas zamietnutý návrh otca na zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov nespočívali v nevhodnej komunikácii rodičov (bod 12.3. in fine), a to aj napriek tomu, že uvedenú okolnosť neponechali nepovšimnutou.

14. Nad rámec vyššie uvedeného sa žiada najvyššiemu súdu poukázať na špecifickosť spoločenských vzťahov, ktoré sú predmetom konania. Ide o veľmi citlivé vzťahy medzi rodičmi a maloletým, do ktorých by zo strany štátnych orgánov malo byť zasahované čo najmenej, čo vyplýva ako z povahy týchto rodinných vzťahov, tak z povahy samotnej štátnej moci. O to viac je treba apelovať na oboch rodičov, aby sa snažili dosiahnuť dohodu o ďalších podmienkach výchovy svojho syna prirodzenou cestou, aby ich komplikovaným vzťahom nebol poškodený ich syn, ktorý má k obom rodičom silný citový vzťah (5Cdo/168/2021).

15. Najvyšší súd pripomína, že rozhodnutia všeobecných súdov o úprave práv a povinností k maloletým deťom nemajú povahu rozhodnutí „absolútne konečných“, a teda nezmeniteľných, ako vyplýva i z ustanovenia § 26 ZR, ktorý zmenu rozhodnutia podmieňuje „zmenou pomerov“. Uvedené platí tým skôr, pokiaľ súdy svoje rozhodnutia zakladajú na okolnostiach, zmena ktorých je v budúcnosti predvídateľná či aspoň reálne možná.

16. Vzhľadom na to, že dovolanie otca smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, najvyšší súd ho odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP bez toho, aby sa zaoberal vecnou dôvodnosťou podaného dovolania.

17. Dovolací súd žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania (§ 52 CMP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.